

Tuarascáil Dlí

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi thuarascáil nua dlí.

An bhfuil na focail seo ar eolas agat? Ceangail na focail ar chlé leis na focail ar dheis.

1. giúiré	a. legislation
2. um Athchóiriú an Dlí	b. representative
3. ní mór duit	c. Law Reform
4. saoránach	d. acceptable
5. ionadaíoch	e. jury
6. inghlactha	f. citizen
7. reachtaíocht	g. advisory paper
8. páipéar comhairleach	h. the same, thus
9. amhlaidh	i. abstract
10. aicmí	j. biased
11. ó dhualgas giúiré	k. you have to
12. teibí	l. classes
13. claonta	m. from jury duty

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Féachaigí ar an mhír anois le feiceáil an raibh an ceart agaibh?

Ceist 2 Freagair na ceistanna leis an duine in aice leat.

1. Luaigh roinnt moltaí a dhéantar sa tuarascáil?
2. Cén fáth nach bhfuil an giúiré ionadaíoch dár sochaí sa lá atá inniu ann?
3. Cén fáth ar luadh an dá bhliain seo: 1976 agus 2010?
4. Cad a dúradh faoi thionchar na teicneolaíochta ar an ghiúiré?

Ceist 3 ‘...Ba cheart go mbeadh...’

A. Cén aimsir atá i gceist leis na briathra thuas? Cad iad na difríochtaí idir na briathra sa dá bhosca? Cén fáth?

Dhúnfainn	Cheannóinn
Dhúnfá	Cheannófá
Dhúnfadh sé/sí	Cheannódh sé/sí
Dhúnfaimis	Cheannóimis
Dhúnfadh sibh	Cheannódh sibh
Dhúnfaidís	Cheannóidís

B. Anois, ag baint úsáid as an riail *caol le caol / leathan le leathan*, scríobh amach na briathra thíos i ngach pearsa.

Bhrisfínn	D'imeoínn
-----------	-----------

C. 'Dá mbeadh coicís saoire agat, cad a dhéanfa?'

Scríobh cúpla líne mar fhreagra ar an cheist thuas. Ansin, féach cad atá ag an duine in aice leat.

Ceist 4 '...ba cheart...' agus '...ba chóir...'

Ba cheart duit an obair sin a dhéanamh!
Ba chóir duit deoch uisce a ó!

Tabhair comhairle anois don duine in aice leat ag úsáid na mbriathra seo:

ith – a ithe, ceannaigh – a cheannach, téigh – dul, oscail – a oscailt,
faigh – a fháil, dún – a dhúnadh, scríobh – a scríobh, léigh – a léamh

Ceist 5 Éist leis an mhír arís agus aimsigh an uimhir iolra de na hainmfhocail seo:

moladh: _____
cúrsa: _____
cúirt: _____
saoránach: _____
giúiré: _____
Éireannach: _____
aicme: _____
dochtúir: _____
oibrí: _____
ceist: _____

Ceist 6 Pléigh na ceistanna seo leis an duine in aice leat nó le do ghrúpa:

- Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach giúiré a bheith i gcúirt?
- Ar mhaith leat bheith mar chuid de ghiúiré lá éigin? Cén fáth?
- Ar cheart go mbeadh cead ag an ghiúiré taighde a dhéanamh ar na daoine os comhair na cúirte? Cén fáth?

Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
e	c	k	f	b	d	a	g	h	l	m	i	j

Ceist 2

1. Go mbeadh (i) cead ag daoine, nach saoránaigh na hÉireann iad ach a bhfuil cónaí orthu in Éirinn le níos mó na cúig bliana, a bheith mar chuid de ghiúiré; (ii) nach mbeadh daoine a bhfuil poist áirithe acu saor ó dhualgas giúiré agus (iii) go ndéanfaí athbhreithniú ar thionchar na teicneolaíochta ar an ghiúiré.
2. Tá athrú mór tagtha ar dhaonra na tíre – is é sin go bhfuil a lán daoine in Éirinn anois nach Éireannaigh ó dhúchas iad. Mura seasann aon duine do na daoine sin sa ghiúiré ní féidir a rá gur léiriú maith é ar dhaonra na tíre.
3. 1976: Téann an reachtaíocht a bhaineann le giúiréithe siar go dtí an bhliain 1976.
2010: Foilsíodh páipéar comhairleach in 2010 agus tá an tuairisc a foilsíodh inniu ag teacht leis an bpáipéar sin.
4. Tá fás iontach i ndiaidh teacht ar an teicneolaíocht ó 1976 agus tá an dainséar ann go mbeadh daoine ag úsáid fóin phóca agus idirlíon gan sreang chun taighde a dhéanamh ar na daoine atá os comhair na cúirte sa dóigh is go mbeadh a gcuid tuairimí claonta dá mbeadh an iomarca taighde ar bun acu.

Ceist 3

- A. An modh coinníollach. Tá an briathar **dún** sa chéad réimniú agus tá an briathar **ceannaigh** sa dara réimniú.
- B. Féach:

Bhrisfínn	D'imeoinn
Bhrisfeá	D'imeofá
Bhrisfeadh sé/sí	D'imeodh sé/sí
Bhrisimis	D'imeoimis
Bhrisfeadh sibh	D'imeodh sibh
Bhrisfidís	D'imeoidís

- C. Ceartaigh an méid a scríobh gach foghlaimeoir.

Ceist 4

Ba cheart duit do dhinnéar a ithe luath anocht.
Ba chóir duit an gúna sin a cheannach.
Ba cheart duit dul amach ag an deireadh seachtaine.
Ba chóir duit an doras a oscailt.
Ba cheart duit post a fháil.
Ba cheart duit an fhuinneog a dhúnadh.
Ba chóir duit dán a scríobh.
Ba cheart duit an t-alt a léamh amach os ard.

Ceist 5

moladh: *moltaí*
cúrsa: *cúrsaí*
cúirt: *cúirteanna*
saoránach: *saoránaigh*

giúiré:	<i>giúiréithe</i>
Éireannach:	<i>Éireannaigh</i>
aicme:	<i>aicmí</i>
dochtúir:	<i>dochtúirí</i>
oibrí:	<i>oibríthe</i>
ceist:	<i>ceisteanna</i>

Ceist 6

Abair leis na foghlaimeoirí na ceisteanna a phlé ina mbeirteanna nó i ngrúpaí.

Eimear Ní Chonaola

Ba chóir go mbeadh cead ag daoine nár rugadh sa tír seo a bheith ar ghiúiré ach iad a bheith ina gcónaí sa tír seo le cúig blianaⁱ. Sin ceann de na moltaí atá i dtuarascáil an Choimisiúin um Athchóiriú an Dlí a foilsíodh tráthnóna. Moltar freisin nár chóir daoine a chur as an áireamh mar go bhfuil postannaⁱⁱ áirithe acu.

Ruairí Mac Con Iomaire

Mar a sheasann cúrsaí faoi láthair ní mór duit a bheith i do shaoránach den tír seo le freastal ar ghiúiré i gcúirteanna na tíre. De réir Coimisiúin um Athchóiriú an Dlí áfach, leis an athrú mór atá tagtha ar dhaoine na tíre le blianta anuas, nach gá go bhfuil an cur chuige úd ionadaíoch níos mó ar an tsochaíⁱⁱⁱ. Tá sé mar cheann de bhreis is leathchéad moladh atá i dtuarascáil atá seolta tráthnóna ag an gcoimisiún, go gceadófaí do dhaoine nach saoránaigh iad de chuid na tíre seo iad, ach atá tar éis cúig bliana ar a laghad a chaitheamh ina gcónaí sa tír a bheith inghlactha do sheirbhís ghiúiré. Meastar go bhféadfaid a leithéid d'athrú suas le dhá chéad míle duine breise a bheith ar fáil do sheirbhís ghiúiré sa tír.

Aodh Ó Coileáin

Téann an reachtaíocht a bhaineann le giúiréithe siar go dtí an bhliain 1976 agus de réir... tá sé in am féachaint air agus bhí páipéar comhairleach ann in 2010 agus tá an tuairisc a foilsíodh inniu ag teacht leis an bpáipéar sin. An rud is mó atá ann ná go dtabharfaí cead do dhaoine nach saoránaigh iad vótáil, mar shampla, tá Éireannaigh i Sasana agus is féidir leo a bheith ar ghiúiréithe ansin agus ba cheart go mbeadh an rud céanna amhlaidh anseo.

Ruairí Mac Con Iomaire

I measc na moltaí eile atá sa tuarascáil tá an coimisiún ag iarraidh go mbeadh cúis mhaith ag daoine in aicmí áirithe oibre le hiad féin a scaoileadh ó dhualgas giúiré, leithéidí dochtúirí, múinteoirí agus oibríthe sa tseirbhís phoiblí. Chomh maith le déileáil le ceisteanna teibí eile.

Aodh Ó Coileáin

Tá an teicneolaíocht imithe ar aghaidh go mór ó 1976 agus caithear súil a choimeád ar fhearais^{iv} ar nós fónanna^v póca agus Wi-Fi agus mar sin de, nach mbeadh daoine ar ghiúiréithe ag déanamh taighde ar na daoine atá os comhair na cúirte agus b'fhéidir go mbeadh a gcuid tuairimí claonta dá mbeadh an iomarca taighde ar bun acu.

Ruairí Mac Con Iomaire

Ruairí Mac Con Iomaire, Nuacht TG4.

ⁱ le chúig bhliana a deirtear

ⁱⁱ poist atá sa chaighdeán oifigiúil

ⁱⁱⁱ ar an tsochaí a deirtear

^{iv} ar fearais a deirtear

^v fón atá sa chaighdeán oifigiúil